

Džefersono gatvė – tylus kampelis Providense. Lanku apsukusi prekybos kvartalus, miesto pietuose, čia jau vadinama Noridžo gatve, ji išeina į Niujorko plentą. Šen ten ji išplatėja į nedideles aikštes, apaugusias bukais ir klevais. Vienoje iš jų, Veilando aikštėje, stovi didokas angliškų vasarnamių stiliaus pastatas – viešbutis „Veilando dvaras“. Atvykau į jį balandžio pabaigoje, ir durininkas, drauge su raktais ištraukęs iš stalčiuko laišką, įteikė man ir viena, ir kita. Stabtelėjęs prieš atviras lifto duris, – liftininkas jau laukė manęs, – atplėšiau voką, beje, bemaž neužklijuotą. Laiškas buvo trumpas: „Esi Niujorke. Prašau manęs neieškoti, nebūtų nieko gero, jei surastum.“

Kiek prisimenu, nuo pat gimimo mane persekiojo visokios klaikybės ir siaubai. Lauke, nušviesti tylių saulės spindulių, po visą kiemą mėtosi medgaliai; mane įneša vidun, mes slepiamės nuo amerikiečių bombonešių. Ant laiptų ties šoniniais varteliais, kur savaitgaliais skerdžiami kiškiai, blizga kraujo lašai. Prietemoje, vis dar nevirstančioje tikra naktim ir todėl juo labiau bauginančioje, juokingai kadaruojančiomis rankomis grubinėju per susnūdusį mišką, kuriame boluoja jau tik kerpėti artimiausių medžių kamienai, aš vis stabteliu ir ką nors sušunku, susigėdęs ir apgailėtinais tyliai, kol galiausiai imu rėkti iš visos dvasios, iš siaubo pamiršęs gėdą, mėgindamas prisišaukti tą, kurį mylėjau ir kuris ryte išėjo į mišką ir iki šiolei negrįžo. Ir vėl po visą saulėtą kiemą, prilipdamos net prie namo sienų, plaukstosi pūkuotos išsilaksčiusių vištų plunksnos.

Žengiau į liftą, ir tą akimirką, kai senas negras perspėjo mane žiūrėti, kur lipu, užkliuvau už kiek pakylėto kabinos dugno. Negras

ranka užvėrė lifto duris ir dar užtraukė groteles; paskui paspaudė rankinį svartą, ir liftas pajudėjo.

Greta keleivių lifto, matyt, buvo ir krovininis keltuvas, nes kol lėtai kilome aukštyn, mus visą laiką šalimais lydėjo vienodas, tarsi vienas į kitą sukrautų puodelių žvangesys. Pakėlęs akis nuo laiško, įsistebeilijau į liftininką. Panarinęs galvą, jis stovėjo tamsiame kampe prie svertų ir nežiūrėjo į mane. Tik iš po tamsiai mėlyno uniforminio švarko švietė jo balti marškiniai... Staiga, kaip dažnai man atsitinka būnant vienoje patalpoje su kitais žmonėmis ir kurią laiką visiems tylint, man pasivaideno, kad tas negras, stovintis priešais, tučtuojau tikrų tikriausiai išprotėjęs šoks ant manęs. Išsitraukiau iš palto kišenės laikraštį, dar iš ryto prieš išvykstant nusipirktą Bostone, ir rodydamas antraštę ėmiausi aiškinti liftininkui, kad ką tik pakilus kai kurių Europos valiutų kursui dolerio atžvilgiu man nebelieka nieko kito, kaip tik kelionėje išleisti visus išsikeistus pinigus, nes Europoje atsikeisdamas juos atgal daug prarasiu. Atsakydamas liftininkas mostelėjo po suoleliu į laikraščių krūvą, ant kurios buvo pabertos monetos, gautos už jau parduotus egzempliorius, ir palinę gavo galva: „Providence Tribune“ numeryje po suolu mirgėjo tos pačios antraštės kaip ir mano „Boston Globe“ puslapiuose.

Nurimęs, kad pasisekė palenkti liftininką, ėmiau ieškoti kelių kišenėje banknotų, kurių galėčiau atkišti išsyk, vos tik jis įneš lagaminą į kambarį. Tačiau kambarį netikėtai pasijutau belaišką rankoje dešimt dolerių. Perėmiau juos į kitą ranką ir, neištraukdamas pinigų pluošto iš kišenės, ėmiau ieškoti dolerio banknoto. Apčiuopęs vieną pinigą, tiesiai iš kišenės ištiesiau jį liftininkui. Tai buvo penki doleriai, kurie kaipmat pradingo negro saujoje.

– Dar per trumpai čia esu, – ištariau balsu likęs vienas.

Su visu paltu nuėjau į vonią ir įsispoksojau ne tiek į save patį, kiek į veidrodį. Paskui ant palto nugaros pastebėjau kelis plaukus.

– Matyt, jie bus man išslinkę tame autobuse, – pasakiau ir nuste-
bęs prisėdau ant vonios krašto, nes jau seniai, nuo tada, kai išaugau
iš vaikiško amžiaus, nebuvo kalbėjęs su savimi. Tačiau vaikas vei-
kiausiai šnekėjosi garsiai norėdamas susikurti sau draugiją, o kuo
dabar paaiškinti šitą mano kalbėjimą, juk ketinau tik žvalgytis ir nie-
kur nedalyvauti. Ėmiau kikenti ir galiausiai lyg koks padauža taip
trinkelėjau kumščiu sau per galvą, kad vos neįvirtau vonion.

Kad nebūtų slidu, vonios dugnas buvo skersai ir išilgai iškljuo-
tas plačiais šviesiais dryžiais, panašiais į pleistrą. Šių pleistrų vaiz-
das ir mintis apie kalbėjimą su savimi staiga taip nesuprantamai
suderėjo, kad aš lioviausi kikenęs ir grįžau į kambarį.

Prieš langą, išeinantį į erdvų parką su nedideliais namukais, augo
aukšti beržai. Medžių lapai buvo dar mažičiai, saulė pro juos kiau-
rai švietė. Pravėriau langą, prisitraukiau krėslą ir atsisėdau; kojas
užsikėliau ant radiatoriaus, nuo ryto dar bent kiek įšilusio. Krėslas
buvo su ratukais, tad ir važinėjau ten ir atgal, nepaleisdamas
iš akių voko. Tai buvo šviesiai mėlynas viešbučio vokus su spaus-
dintu užrašu kitoje pusėje: *Delmonico's, Park Avenue at Fifty-ninth
Street, New York*. Bet priekinėje pusėje antspaudas skelbė: *Phila-
delphia, Pa.*; iš ten laiškas buvo išsiųstas jau prieš penkias dienas.

– Popiet, – ištariau balsu įskaitęs antspaude raides *p.m.*

– Iš kur ji turi pinigų kelionei? – paklausiau. – Atrodo, pasiėmusi
jų nemažai, kokių trisdešimt dolerių kambarys ten tikrai kainuoja.

„Delmoniko“ viešbutį žinojau pirmiausia iš miuziklų: šokda-
mi iš gatvės suvirsta sodiečiai ir atskirose salikėse ima nemokšiskai
doroti maistą.

– Antra vertus, apie pinigus ji neturi jokios nuovokos, bent jau
įprastinės tai tikrai. Ji taip ir neatsikratė vaikiškos mainymo aistros,
ir pinigai jai iš tiesų tėra tik mainymo priemonė. Ji džiaugiasi vis-

kuo, kas lengvai sunaudojama arba bent jau greitai iškeičiama, o su pinigais jokios bėdos, tik naudok, tik keisk.

Žvelgiau į vos užmatomą tolumoje bažnyčią, paskendusią dar ir medvilnės fabriko garuose; sprendžiant pagal miesto planą, tai buvo veikiausiai baptistų bažnyčia.

– Labai ilgai tas laiškas keliavo, – pasakiau. – Gal ji jau ir mirusi?

Sykį pavakariais ant aukšto uolos kalno ieškojau savo motinos. Kartkartėmis ją apnikdavo gūdus liūdesys, ir man pasirodė, kad jeigu ji ir nenušoko žemyn, tai galėjo tiesiog imti ir nukristi. Stovėjau ant uolos ir žiūrėjau, kaip apačioje ant miestelio jau leidžiasi sutemos. Nieko ypatingo nebuvo matyti, tik pora moteriškių stovėjo pasidėjusios ant žemės krepšius su pirkiniais, tarsi ko išsigandusios, paskui prie jų priėjo dar vienas žmogus; bet man ir to pakako – aš vėl ėmiau dairytis ant uolos iškyšulių pakibusių drabužių skiaučių. Nebegalėjau praverti burnos, be skausmo įkvėpti oro, visas gūžte susigūžiau iš baimės. Paskui apačioje išsižiebė gatvių žibintai, ir kai kurie automobiliai jau važiavo įsijungę šviesas. Viršuje, ant uolos, buvo visiškai tylu, tik žiogai tebečirpė. Mane užgulė dar didesnis sunkumas. Lempos užsidegė ir degalinėje prie įvažiavimo į miestą. Juk dar tebebuvo šviesu! Žmonės gatvėje ėmė skubėti. Mažais žingsneliais ten ir atgal matuodamas uolos viršūnę, išžiūrėjau, kad vienas iš tų žmonių slenka labai lėtai; iš to ir atpažinau motiną – pastaruoju metu ji viską darydavo labai lėtai. Be to, per gatvę ji ėjo ne skersai kaip įprasta, o kirto ją ilgą įstrižainė.

Nusiyriau su kėde prie naktinio stalelio ir pasiprašiau sujungiamas su „Delmoniko“ viešbučiu Niujorke. Teko pasakyti mergautinę Juditos pavardę, tik tuomet ją surado registracijos knygoje. Ji buvo išvykusi prieš penkias dienas, nepalikdama jokio adreso, kur ketina apsistoti vėliau. Beje, jos kambaryje buvo paliktas fotoaparatas – ar išsiųsti jį jos adresu Europoje? Atsakiau, kad rytoj ketinu vykti į Niujorką ir paimsiu aparatą pats.

– Taip, – pakartojau padėjęs ragelį, – aš jos vyras.

Kad nepradėčiau kikenti, greit nuriedėjau atgal prie lango.

Sėdėdamas nusitraukiau paltą ir perskleidžiau kelionės čekius, dar Austrijoje, prisiklausęs kalbų apie užpuolimus ir vagystes, buvau į juos išsikeitęs grynuosius pinigus. Tiesa, banko tarnautojas pažadėjo priimti iš manęs čekius tuo pačiu kursu, bet dabar nebevaržomas keitimo kursas, matyt, bus atleidęs jį nuo duoto žodžio. „Kurgi čia man išleisti visus tuos tris tūkstančius dolerių?“ – svarsčiau. Ir staiga nusprendžiau už tuos pinigus, kurių tik per savo užgaidą tiek daug buvau išsikeitęs, pagyventi čia kuo tingiausiai ir be jokių rūpesčių. Dar sykį paskambinau į „Delmoniko“ viešbutį ir pasiteiravau kambario rytojaus dienai. Kai ten neatsirado laisvo, ilgai negalvodamas paprašiau durininko parūpinti man numerį „Valdorfo Astorijos“ viešbutyje; bet tučtuojau nusprendžiau kitaip ir užsisakiau kambarį „Algonkine“ Keturiasdešimt ketvirtojoje gatvėje, mat prisiminiau F. Skotą Ficdžeraldą, kuris dažnai ten lankydavosi ir kurio knygas dabar kaip tik skaičiau. Ten dar buvo laisvų vietų.

Paskui, leidžiant į vonią vandenį, man dingtelėjo, kad Judita, matyt, bus pasiėmusi likusius mano sąskaitoje pinigus.

– Nereikėjo palikti jai įgaliojimo, – pasakiau, nors nė kiek nesusijaudinau; man net pasidarė linksma ir smalsu, kas bus toliau, bet tik vieną akimirką, mat kai paskutinį sykį ją mačiau, po pietų išsitiesusią ant lovos, jau nebebuvo prasmės ją kalbinti; žiūrėjo ji į mane, einantį artyn, taip, kad aš sustojau, nes niekuo nebegalėjau jai padėti.

Įsitaisęs vonioje baigiau skaityti F. Skoto Ficdžeraldo „Didįjį Getsbį“. Tai buvo meilės istorija, kurioje vyras nusiperka namą prie įlankos vien tik tam, kad kas vakarą galėtų matyti užsidegant šviesas name kitapus įlankos, kur gyvena jo mylima moteris su kitu vyru. Kad ir užvaldytas jausmo, vis dėlto didysis Getsbis buvo la-

bai drovus; o moteris, kurios meilė darėsi vis nekantresnė ir begėdiškesnė, pati elgėsi kaskart vis bailiau.

– Taip, – pasakiau, – viena vertus, aš esu drovus, kita vertus, kalbant apie jausmus Juditai, – bailus. Aš visuomet gėdijausi būti su ja atviras. Vis aiškiau dabar matau, kad mano polinkis drovėtis, kurio nė nebandžiau atsikratyti, manydamas, jog jis neleis man su bet kuo taikstytis, tapdavo savotišku bailumu, kuriuo aš seikėjau savo meilės jausmus. Didžiojo Getsbio drovumas atsispindėjo tik manierose, kuriomis reiškėsi jį apsėdusi meilė. Jis buvo mandagus. Toks mandagus ir toks negailestingas norėčiau būti ir aš, jei tik nebūsiu jau pavėlavęs.

Tebesėdėdamas vonioje paleidau iš jos vandenį. Vanduo tekėjo labai lėtai, o aš sėdėjau atsilošęs, užsimerkęs, ir man pasirodė, tarsi ir aš pats sulig pamažėle įsiurbiamu vandeniui vis traukiusi mažyn ir mažyn, kol galiausiai visai ištirpstu. Tik sušalęs begulėdamas vonioje be vandens, vėl susivokiau ir atsistoja. Besišluostant žvilgsnis nuslydo kūnu žemyn. Nusitvėriau savo varpą, iš pradžių rankšluosčiu, paskui plika ranka ir pradėjau, tebestovėdamas vonioje, masturbotis. Tai truko labai ilgai, kartais aš pramerkdavau akis ir pasižiūrėdavau į matinį vonios lango stiklą, ant kurio žaidė beržo lapų šešėliai. Pagaliau išbėgo sėkla, per kelius pakirto kojas. Tuomet nusiprausiau, dušu išploviau vonią ir apsirengiau.

Kurį laiką gulėjau ant lovos nepajėgdamas ničnieko įsivaizduoti. Akimirką ši būseną atrodė skausminga, paskui pajutau, kad tai malonu. Gulėjau ne apsnūdęs, o be menkiausios minties. Kiek toliau už lango kartkartėmis išgirdavau kažką negarsiai lyg kaukštelint, lyg pokštelint, ir išsyk nuaidėdavo studentų, Brauno universiteto aikštėje žaidžiančių beisbolą, šūksniai ir riksmas.

Atsikėliau, viešbučio muilu dar išsiploviau porą puskojinių ir laiptais nusileidau į holą. Liftininkas pasirėmęs galvą rankomis sė-